

DATOS IDENTIFICATIVOS

Complementos para a Ensinanza do Debuxo

Materia	Complementos para a Ensinanza do Debuxo			
Código	P02M066V12242			
Titulación	Máster Universitario en Profesorado en Educación Secundaria Obrigatoria, Bacharelato, Formación Profesional e Ensino de Idiomas. Especialidade: Arte. Debuxo			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	8	OB	1	2c
Lingua de impartición	Castelán Galego Inglés			
Departamento				
Coordinador/a	Seoane Suárez, Ana González Diéguez, Horacio			
Profesorado	González Diéguez, Horacio Seoane Suárez, Ana			
Correo-e	horaciogd@edu.xunta.es anaseoane@uvigo.es			

Web

Descrición xeral Complementos para a Ensinanza das Artes e unha materia transversal que ofrece unha revisión dos contidos abordados ao longo do Mestrado de Educación Secundaria, a través da óptica, da práctica docente e do achegamento a o traballo de profesionais da ensinanza, que exercen en distintos niveis educativos, nos que esta presente a ensinanza das Artes.

A materia pretende dar a coñecer exemplos da posta en práctica dos currículos de Artes, Debuxo Técnico ou Educación Plástica a través de traballos e exercicios reais de clase, poñendo en relación os contidos de ditas materias con propostas e metodoloxías concretas de traballo.

Finalmente, Complementos para a Ensinanza das Artes aborda unha serie de contidos que son necesarios para o exercicio da docencia, pero que tenden a ser esquecidos ou relegados no desenvolvemento da carreira de Belas Artes, como poden ser o Debuxo Técnico, as aplicacións pedagóxicas das distintas técnicas artísticas ou o conxunto de ferramentas informáticas de autor, que habitualmente utilízase na creación de recursos educativos.

Competencias de titulación

Código

A32	Coñecer o valor formativo e cultural das materias correspondentes á especialización.
A33	Coñecer os contidos que se cursan nos respectivos ensinós.
A34	Coñecer a historia e os desenvolvementos recentes das materias e as súas perspectivas para poder transmitir unha visión dinámica das mesmas.
A35	Coñecer contextos e situacións en que se usan ou aplican os diversos contidos curriculares
A36	Coñecer os desenvolvementos teórico-prácticos do ensino e a aprendizaxe das materias correspondentes.
A37	Transformar os currículos en programas de actividades e de traballo.
A38	Adquirir criterios de selección e elaboración de materiais educativos.

A39	Fomentar un clima que facilite a aprendizaxe e poña en valor as achegas dos estudantes.
A40	Integrar a formación en comunicación audiovisual e multimedia no proceso de ensino-aprendizaxe.
A41	Coñecer estratexias e procedementos de avaliación e entender a avaliación como un procedemento de regulación da aprendizaxe e estímulo ao esforzo.
A42	Coñecer e aplicar propostas docentes innovadoras no ámbito da especialización cursada
A44	Identificar os problemas relativos ao ensino e a aprendizaxe das materias da especialización e expor alternativas e solucións.
A47	Acreditar un bo dominio da expresión oral e escrita na práctica docente.
A48	Dominar as destrezas e as habilidades sociais necesarias para fomentar un clima que facilite a aprendizaxe e a convivencia.
B1	Utilizar bibliografía e ferramentas de procura de recursos bibliográficos xenerais e específicos, incluíndo o acceso por Internet.
B2	Xestionar de forma óptima o tempo de traballo e organizar os recursos dispoñibles, establecendo prioridades, camiños alternativos e identificando erros lóxicos na toma de decisións.
B3	Potenciar a capacidade para o traballo en contornas cooperativas e pluridisciplinarias

Competencias de materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Coñecer distintos exemplos de posta en práctica dos currículos de Educación Plástica, Debuxo Técnico e Ciclos de Arte.	A33 A35 A36 A37 A38 A41 A42 A44
Relacionar os contidos dos DCB con propostas concretas de traballo.	A33 A35 A36 A37 A38 A41 A42 A44
Relacionar as etapas de desenvolvemento dos adolescentes coas actividades a desenvolver na aula.	A35 A37 A38 A39 A44
Coñecer as dinámicas de traballo na ESO, no Bacharelato e nos Ciclos de Formación Profesional.	A33 A35 A36 A37 A38 A41 A42 A44
Coñecer de primeira man exemplos reais de como desenvolver unha materia e xestionar a aula.	A33 A35 A36 A37 A38 A41 A42 A44
Coñecer o traballo dos distintos profesionais da ensinanza no eido da Plástica, as Artes e o Debuxo dende a súa experiencia.	A33 A35 A36 A37 A38 A41 A42 A44

Desenvolver programacións didácticas a través do traballo por proxectos.	A35 A36 A37 A38 A41 A44	
Manexar diferentes ferramentas para a creación de presentacións e recursos educativos propios.	A38 A40 A42	B1 B2 B3
Desenvolver habilidades para falar en público.	A47 A48	
Analizar e experimentar formas de ensino-aprendizaxe nos novos escenarios culturais.	A40 A42	B1 B2 B3
Utilizar as plataformas web apropiadas para compartir, intercambiar e almacenar os distintos tipos de arquivos.	A40	B1 B2 B3
Utilizar ferramentas 2.0 como soporte para a educación e o aprendizaxe a distancia.	A35 A38 A39 A40 A42	B1 B2 B3
Traballar en equipa.		B2 B3
Crear redes de aprendizaxe informal que sirvan de complemento e soporte ao aprendizaxe formal.	A40 A42	B1 B2 B3
Manexar a Xeometría Dinámica como recurso didáctico.	A36 A38 A40 A42 A44	
Adquirir a capacidade de interpretar, comprender e demostrar construcións xeométricas sen necesidade de memorizalas.	A36 A38	
Combinar os Sistemas de Representación e a Xeometría Dinámica para a elaboración de animacións.	A36 A38 A40 A42	
Coñecer as distintas aproximacións á perspectiva ao longo da historia da arte e reflexionar sobre as súas implicacións.	A32 A34	
Dominar os mecanismos de proxección como clave para a conversión do mundo tridimensional en representación bidimensional.	A34 A36	

Contidos

Tema

1º da ESO (Contidos, metodoloxía de ensinanza e Programación curricular, deseño de unidades didácticas e programacións actividades didácticas para Educación Plástica) de aula.

DCB de Educación Plástica de 1º da ESO.
Xestión de aula.

Estrutura do centro educativo.

Metodoloxías e estratexias de traballo co alumnado de 1º da ESO.

Recursos a disposición do profesorado.

Actividades para Plástica de 1º da ESO.

Traballo por proxectos.

Aproveitamento das dinámicas de clase para a educación en valores.

Software online para a creación de recursos educativos	<p>Ferramentas para a publicación e o intercambio dos distintos formatos de arquivo; Flickr, Soundcloud, Vimeo, Slideshare, Dropbox.</p> <p>Plataformas de teleformación. Moodle (http://moodle.org).</p> <p>Manexo e tratamento de recursos online de imaxe estática.</p> <p>Manexo e tratamento de recursos online de imaxe dinámica.</p> <p>Manexo e tratamento de recursos online de tratamento de texto.</p> <p>Procura e manexo de xeradores online de bibliografías e citas bibliográficas.</p> <p>Procura e manexo de xeradores online de recursos educativos.</p>
3º da ESO (Contidos, metodoloxía de ensinanza e actividades didácticas para Educación Plástica)	<p>Programación curricular, deseño de unidades didácticas e programacións de aula.</p> <p>DCB de Educación Plástica de 3º da ESO.</p> <p>Metodoloxías e estratexias de traballo co alumnado de 3º da ESO.</p> <p>Actividades para Plástica de 3º da ESO.</p> <p>Traballo por proxectos.</p>
1º de Bacharelato (Contidos, metodoloxía de ensinanza e traballo por proxectos no Bacharelato)	<p>Programación curricular, deseño de unidades didácticas e programacións de aula.</p> <p>DCB de Debuxo Técnico de 1º de Bacharelato.</p> <p>Metodoloxías e estratexias de traballo na aula de debuxo.</p> <p>Actividades para Debuxo Técnico de 1º de Bacharelato.</p>
Técnicas e ferramentas para facer presentacións e expresarse en público	<p>Manexo de software online para a creación de presentacións.</p> <p>Estratexias para o uso do encerado dixital interactivo.</p> <p>Recursos de oratoria.</p>
4º da ESO (Contidos, metodoloxía de ensinanza e actividades didácticas para Educación Plástica)	<p>Programación curricular, deseño de unidades didácticas e programacións de aula.</p> <p>DCB de Educación Plástica de 4º da ESO.</p> <p>Metodoloxías e estratexias de traballo co alumnado de 4º da ESO.</p> <p>Actividades para Plástica de 4º da ESO.</p> <p>Traballo por proxectos.</p>
2º de Bacharelato (Contidos, metodoloxía de ensinanza e Probas de Acceso a Universidade no Bacharelato)	<p>Programación curricular, deseño de unidades didácticas e programación de aula.</p> <p>DCB de Debuxo Técnico de 2º de Bacharelato.</p> <p>Metodoloxías e estratexias de traballo na aula de debuxo.</p> <p>Actividades para Debuxo Técnico de 2º de Bacharelato.</p> <p>Exercicios para as Proba de Acceso a Universidade.</p>
Redes personais de aprendizaxe; Social Learning e E-learning (Sesión I - Exemplos e fundamentos teóricos)	<p>Conectivismo e Social Learning.</p> <p>Ferramentas para o aprendizaxe en rede.</p> <p>Preparación de recursos educativos específicos para o intercambio de coñecementos.</p> <p>Redes sociais como ferramentas educativa.</p>

Ciclos Medios e Formación Profesional Contidos, metodoloxía de ensinanza e estrutura da formación nos Ciclos Medios e a Formación Profesional	<p>Programación curricular, deseño de unidades didácticas e programacións de aula.</p> <p>DCB dos Ciclos Medios e da Formación Profesional.</p> <p>Metodoloxías e estratexias de traballo nos Ciclos Medios e na Formación Profesional.</p> <p>Actividades para Ciclos Medios e Formación Profesional.</p>
Debuxo Técnico e Xeometría Dinámica	<p>Estratexias e metodoloxías para debuxar nos programas de xeometría dinámica.</p> <p>Creación de ferramentas para traballar nos sistemas Diédrico, Cónico e Axonométrico.</p> <p>Definición dos distintos elementos xeométricos a través de lugares xeométricos e macros.</p> <p>Polígonos regulares, transformacións e relacións xeométricas, curvas e fractais.</p> <p>Os sistemas de proxección como base dos distintos sistemas de representación.</p> <p>Xiros, cambios de plano e abatements.</p> <p>Relaciones do Diédrico cos outros sistemas de representación.</p> <p>Historia da Perspectiva Cónica, limitacións do Sistema Cónico, superficies de proxección irregulares e curvas, Estereoscopia.</p>
Redes personais de aprendizaxe; Social Learning e E-learning (Sesión II □ Exercicio práctico)	<p>Conectivismo e Social Learning.</p> <p>Ferramentas para o aprendizaxe en rede.</p> <p>Preparación de recursos educativos específicos para o intercambio de coñecementos.</p> <p>Redes sociais como ferramentas educativa.</p>
As ensinanzas artísticas nas Escolas de arte (Contidos, metodoloxía de ensinanza e estrutura da formación nas escolas de arte)	<p>Programación curricular, deseño de unidades didácticas e programacións de aula.</p> <p>DCB do Bacharelato de Artes e dos Ciclos de Artísticos.</p> <p>Metodoloxías e estratexias de traballo no Bacharelato e nos Ciclos Artísticos.</p> <p>Actividades para Bacharelato e para Ciclos Artísticos.</p>

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Estudos/actividades previos	0	20	20
Sesión maxistral	10	20	30
Estudo de casos/análises de situacións	8	16	24
Traballos de aula	5	10	15
Debates	4	0	4
Prácticas en aulas de informática	2	10	12
Prácticas en aulas de informática	2	10	12
Presentacións/exposicións	1	2	3
Eventos docentes e/ou divulgativos	8	40	48
Prácticas autónomas a través de TIC	0	20	20
Traballos e proxectos	0	10	10
Probas de autoavaliación	0	2	2

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

Descrición

Estudos/actividades previos	Tarefas individuais por conta do alumnado, realizadas con antelación a cada sesión de clase, para tomar contacto cos temas e contidos que serán tratados.
Sesión maxistral	Desenvolvemento dos temas e contidos da materia a través de explicacións apoiadas mediante exemplos e imaxes.
Estudo de casos/análises de situacións	Revisión e análise de traballos e exercicios de clase de alumnado da ESO e Bacharelato.
Traballos de aula	Exercicios e prácticas guiadas con recursos educativos, materiais e técnicas propias da ensinanza das Artes, do Debuxo Técnico ou da Educación Plástica.
Debates	Posta en común, reflexión e debate sobre os temas e contidos desenvolto durante as sesións maxistras.
Prácticas en aulas de informática	Prácticas de Xeometría Dinámica con Geogebra (http://www.geogebra.org).
Prácticas en aulas de informática	Prácticas na creación de recursos educativos a través de aplicacións online, gratuítas ou libres.
Presentacións/exposicións	Presentacións, exposicións públicas e prácticas co encerado dixital interactivo.
Eventos docentes e/ou divulgativos	Charlas con profesionais da ensinanza, que exercen en distintos niveis educativos na Comunidade Autónoma de Galicia.
Prácticas autónomas a través de TIC	Procura de información a través da rede, publicación e intercambio de recursos educativos, e participación en foros, blogs e outras plataformas 2.0, para fomentar o desenvolvemento de redes persoais de aprendizaxe.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Prácticas en aulas de informática	Para mellorar o desenvolvemento das capacidades individuais do alumnado do Mestrado de Educación Secundaria e dar resposta aos seus diferentes intereses e perfís de especialización, darase atención personalizada na resolución de dúbidas, no asesoramento sobre estratexias para mellorar a expresión oral, na corrección de erros comúns na realización de presentacións en público, e na suxestión de referencias para ampliar ou reforzar dos temas tratados. Cando o desenvolvemento das clases o permita, especialmente no desenvolvemento das diversas prácticas de aula, dita atención individualizada farase de xeito presencial poñendo en común dúbidas, facendo correccións individualizadas e fomentando a participación constante na clase. Pero, en calquera caso, sempre poderase solicitar apoio a través da rede, para o que se facilitarán canais de comunicación áxiles como foros, blogs ou o correo electrónico.
Presentacións/exposicións	Para mellorar o desenvolvemento das capacidades individuais do alumnado do Mestrado de Educación Secundaria e dar resposta aos seus diferentes intereses e perfís de especialización, darase atención personalizada na resolución de dúbidas, no asesoramento sobre estratexias para mellorar a expresión oral, na corrección de erros comúns na realización de presentacións en público, e na suxestión de referencias para ampliar ou reforzar dos temas tratados. Cando o desenvolvemento das clases o permita, especialmente no desenvolvemento das diversas prácticas de aula, dita atención individualizada farase de xeito presencial poñendo en común dúbidas, facendo correccións individualizadas e fomentando a participación constante na clase. Pero, en calquera caso, sempre poderase solicitar apoio a través da rede, para o que se facilitarán canais de comunicación áxiles como foros, blogs ou o correo electrónico.
Prácticas autónomas a través de TIC	Para mellorar o desenvolvemento das capacidades individuais do alumnado do Mestrado de Educación Secundaria e dar resposta aos seus diferentes intereses e perfís de especialización, darase atención personalizada na resolución de dúbidas, no asesoramento sobre estratexias para mellorar a expresión oral, na corrección de erros comúns na realización de presentacións en público, e na suxestión de referencias para ampliar ou reforzar dos temas tratados. Cando o desenvolvemento das clases o permita, especialmente no desenvolvemento das diversas prácticas de aula, dita atención individualizada farase de xeito presencial poñendo en común dúbidas, facendo correccións individualizadas e fomentando a participación constante na clase. Pero, en calquera caso, sempre poderase solicitar apoio a través da rede, para o que se facilitarán canais de comunicación áxiles como foros, blogs ou o correo electrónico.

Prácticas en aulas de informática	Para mellorar o desenvolvemento das capacidades individuais do alumnado do Mestrado de Educación Secundaria e dar resposta aos seus diferentes intereses e perfís de especialización, darase atención personalizada na resolución de dúbidas, no asesoramento sobre estratexias para mellorar a expresión oral, na corrección de erros comúns na realización de presentacións en público, e na suxestión de referencias para ampliar ou reforzar dos temas tratados. Cando o desenvolvemento das clases o permita, especialmente no desenvolvemento das diversas prácticas de aula, dita atención individualizada farase de xeito presencial poñendo en común dúbidas, facendo correccións individualizadas e fomentando a participación constante na clase. Pero, en calquera caso, sempre poderase solicitar apoio a través da rede, para o que se facilitarán canais de comunicación áxiles como foros, blogs ou o correo electrónico.
-----------------------------------	---

Probas	Descrición
Traballos e proxectos	Para mellorar o desenvolvemento das capacidades individuais do alumnado do Mestrado de Educación Secundaria e dar resposta aos seus diferentes intereses e perfís de especialización, darase atención personalizada na resolución de dúbidas, no asesoramento sobre estratexias para mellorar a expresión oral, na corrección de erros comúns na realización de presentacións en público, e na suxestión de referencias para ampliar ou reforzar dos temas tratados. Cando o desenvolvemento das clases o permita, especialmente no desenvolvemento das diversas prácticas de aula, dita atención individualizada farase de xeito presencial poñendo en común dúbidas, facendo correccións individualizadas e fomentando a participación constante na clase. Pero, en calquera caso, sempre poderase solicitar apoio a través da rede, para o que se facilitarán canais de comunicación áxiles como foros, blogs ou o correo electrónico.

Avaliación		
	Descrición	Cualificación
Estudos/actividades previos	As tarefas individuais por conta do alumnado, realizadas con antelación a cada sesión de clase para tomar contacto cos temas e contidos tratados, serán avaliadas e tidas en conta na cualificación final. A realización de ditas tarefas en tempo e forma será considerada fundamental para poder acadar unha cualificación positiva nas mesmas.	15
Traballos de aula	Como norma xeral, a contribución positiva aos debates, a participación na clase e o traballo na aula serán considerados positivamente na avaliación do alumnado.	5
Prácticas en aulas de informática	Para a avaliación das prácticas con Geogebra, farase entrega das construcións xeométricas elaboradas durante as clases, crearanse e intercambiaranse pequenos manuais relacionados co programa, terase en conta a realización de consultas sobre as dificultades atopadas no traballo autónomo e valorarase a participación na aula.	5
Prácticas en aulas de informática	Para a avaliación das prácticas con software de creación de recursos educativos, farase entrega dos recursos elaborados durante as clases, crearanse e intercambiaranse pequenos manuais relacionados cos programas utilizados, terase en conta a realización de consultas sobre as dificultades atopadas no traballo autónomo e valorarase a participación na aula.	5
Presentacións/exposicións	Realizaranse pequenas exposicións e presentacións en público para poñer en práctica as capacidades de expresión oral.	5
Traballos e proxectos	Como traballo final da materia elaborárase e presentarase un recurso educativo propio especificamente deseñado para dar resposta a unha necesidade didáctica concreta.	60
Probas de autoavaliación	Unha vez finalizado o curso realizarase unha enquisa de avaliación da materia xunto cun pequeno exame de autoavaliación dos coñecementos acadados na materia, que tamén será tido en conta na cualificación final.	5

Outros comentarios sobre a Avaliación

No caso de non acadar unha avaliación positiva na primeira convocatoria, procederase a repetir ou corrixir o traballo final seguindo as indicacións do profesorado da materia, para volver a entregalo en segunda convocatoria e poder acadar unha avaliación positiva.

Bibliografía. Fontes de información

Ken Robinson, **Out of Our Minds: Learning to be Creative**, Capstone Publishing Limited,
 Fernando Izquierdo Asensi, **Geometría Descriptiva**, Editorial Paraninfo,
 Navarro Buitrago, Félix; Zayas Manero, Ramón; Meléndez Gil, Francisco, **E-learning : visión y tendencias**, Génesis XXI,
 Metodología de la enseñanza abierta y a distancia, **Torres Toro, Sebastián**, Ediciones La Montaña,
 Nick Rovinson, **Enciclopedia de Origami**, Ed. Acanto,

Kunihiko Kashaara e Toshie Takahana, **Papiroflexia <<Origami>> para expertos**, Ediciones EDAF,
F. Javier Rodríguez de Abajo e Victor Álvarez Bengoa, **Dibujo técnico, 2o bachillerato**, Ed. Donostiarra,
William Lidwell, Kitrina Holden e Jill Butler, **Principios universales de diseño**, Ed. Blume,
J. A. Mora y J. Rodrigo, **Mosaicos**, Colección 2 puntos, Cuadernos para el aula de Matemáticas, Proyecto Sur e Ediciones,
J. A. Mora y J. Rodrigo, **Mosaicos II**, Colección 2 puntos, Cuadernos para el aula de Matemáticas, Proyecto Sur e Ediciones,
Kaj Johansson, Peter Lundberg, Robert Ryberg, **Manual de producción gráfica, recetas**, Ed. Gustavo Gili,
Bruno Munari, **Design e comunicação visual**, Edições 70,
Preston Blair, **Dibujos animados, el dibujo de historietas a su alcance**, Evergreen,
Luke Herriott, **The packaging and design templates sourcebook**, Rotovision,
Michael Langford, **Fotografía Básica**, Ediciones Omega,
VVAA, **Fotografía Estenopecica**, Nº 15 da revista Photovision,

Recomendacións

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Estratexias Didácticas I: O Ensino/P02M066V12243
Estratexias Didácticas II: Autoavaliación, Crítica e Análise/P02M066V12244
Innovación e Investigación na Ensinanza Secundaria: Música e Debuxo/P02M066V12241

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Desenvolvemento Psicolóxico da Aprendizaxe no Ensino Secundario/P02M066V12102
Deseño Curricular e Organización de Centros Educativos/P02M066V12103
Orientación e Función Titorial/P02M066V12101
Sistema Educativo e Educación en Valores/P02M066V12104